

De Nederlandse Haarden- en Kachelbranche

De Stichting Nederlandse Haarden- en Kachelbranche (NHK) is de brancheorganisatie voor de haarden en kachelbranche in Nederland. Een platform waar voortdurend de kwaliteit en de installatie van CE gekeurde hout-, pellet- en gasgestookte haarden en kachels wordt bevorderd. De activiteiten van de NHK worden door zowel fabrikanten (NHK fabrikanten & importeurs) als detaillisten (NHK verkoop & installatie) ondersteund. De NHK heeft momenteel 131 leden met in totaal 2.500 werknemers en € 500 miljoen omzet. De NHK is in haar rol onder anderen gespreks- en kennispartner voor diverse stakeholders, waaronder de ministeries van I en W en EZK, RVO, NGO's, gemeentes, verzekeraars en de internationale brancheorganisatie (CEFACD) in Brussel.

Inleiding

Houtstook staat onterecht op het schavot. Branche is al jarenlang voortrekker voor een differentiatie van de discussie. Waar de discussie in beginsel is ontstaan uit individuele overlast, wordt deze op dit moment omgebogen naar een discussie over fijnstof en gezondheid. NGO's als het Longfonds kunnen het zich vanwege de duidelijke positionering helaas niet veroorloven om samen met de NHK te strijden voor een significante verbetering van de huidige situatie. Deze polariserende houding en de daar aan verbonden lobby werkt het effectief nemen van maatregelen tegen.

De NHK zet zich al jaren in om overlast en ontwikkelingen vanuit een kwalitatief uitgangspunt onder de aandacht te brengen. Onderzoek van klachten, te herleiden naar bronnen en gedrag, is daarbij noodzakelijk. Veel klachten blijken te ontstaan door vuurkorven en bbq's, vervolgens worden deze gebruikt in de discussie rond houtstook. Onterecht.

Een duidelijke differentiatie van bronnen van houtrook is dus één van de uitgangspunten van de NHK. Daarnaast zijn een viertal effectieve pijlers ontwikkeld, die de basis zijn gaan vormen voor het beleid en de activiteiten van de branchepartijen.

1. Een gekeurd toestel
2. Een kwalitatieve installatie
3. De juiste brandstof
4. Kennis en gedrag stoker

Een duidelijke rol ligt op dit moment bij de overheid. Van door de overheid gestimuleerde ontwikkelingen is namelijk geen of onvoldoende sprake. Ontecht, omdat RES2009/28 hier duidelijk in is. De overheid dient kwaliteit en kennis te bevorderen.

De beoogde deregulering is vanwege de breedte van de markt onvoldoende effectief gebleken. De NHK wil graag, maar vult slechts een deel van de nieuwe installaties in. De haard en kachel zijn - onterecht en mede door het ontbreken van duidelijke kaders - een handelsproduct geworden, terwijl in de praktijk sprake is van een halffabricaat.

Het belang van het behoud van kwalitatieve houtstook (biomassa, waaronder ook pellets):

1. Hout is, mits op de juiste wijze toegepast, een duurzame en hernieuwbare bron. De boom zorgt tijdens zijn levenscyclus voor opslag van CO₂ en productie van zuurstof.
2. Houtstook door particulieren maakt deel uit van de instrumenten in het Klimaatakkoord van Parijs
3. Voor het Schone Lucht Akkoord (SLA) liggen kansen indien aandacht komt voor kwaliteitskaders rond houtstook.

Chronologie door de jaren heen

- 2000 - presentatie Handboek Sfeerverwarming in samenspraak met o.a. landelijke overheid en VNG.
- 2002 - branche startte met eigen vakopleiding voor installateurs van haarden, kachels en rookkanalen.
- 2003 - afschaffing NL typekeur op toestellen. CE werd vanaf dat moment de (significant lagere) toestelnorm
- 2007 - afschaffing vestigingswet. Opleiding en kennis van de installateur was niet langer noodzakelijk, de haard en kachel werden geleidelijk een handelsproduct. Ook de bouwmarkten en tuincentra gingen zich in dit segment bewegen, op Marktplaats ontstond een levendige handel in nieuwe en gebruikte toestellen.
- 2009 - RES2009/28 kwam vanuit Europa. De NL overheid werd door deze RES gedwongen om samen met de branches beleid te voeren op kwaliteit van installaties van Duurzame Energie toestellen.
- 2012 - In samenspraak met RVO en KvINL (toen nog KBI) was de NHK opleiding als eerste in Nederland geaccrediteerd conform RES2009/28, op basis van dit diploma ontstond een erkennings- en certificeringsregeling. Uit handen van Dick Tommel ontving de NHK een award voor deze eerste accreditering.
- 2013-2016 - Oprichting van het Platform Houtrook en Gezondheid. Kennispartijen slaan de handen ineen, tevens haken maatschappelijke partijen als houtrookvrij en houtrook.nl aan bij het overleg. Doel van het Platform is "het voorkomen en/of verminderen van overlast en gezondheidsschade door houtrook." Een doelstelling die door de NHK van harte wordt onderschreven.
- 2016 - ISDE subsidieregeling van kracht geworden op pelletkachels. Helaas heeft het positieve effect van deze subsidie een negatief effect op het imago van houtstook / biomassa tot gevolg. Een intensieve lobby vanuit de NHK (voorafgaande en tijdens de invoering van de ISDE) om installatienormen aan deze subsidie te koppelen heeft geen succes gehad. Inmiddels wordt door de NHK achterban vastgesteld dat minstens 50% van deze gesubsidieerde pelletkachels niet juist wordt aangesloten. Uitmondingen op straatniveau dragen bij aan de overlast en zijn een direct gevaar voor brandveiligheid in de bebouwde omgeving. Inmiddels is de branche gesprekspartner van o.a. Brandweer NL om deze effecten in kaart te brengen / door voorlichting tegen te gaan.
- 2018 - De branche werkt mee aan de totstandkoming van het Kennisdocument Houtstook, samengesteld door Procede Biomass in opdracht van RVO. Hoewel de NHK delen van dit kennisdocument onderschrijft, distantieert de NHK zich van de geprojecteerde cijfers en doorrekeningen. De CBS gegevens blijken namelijk significant af te wijken van de verkoopcijfers van de branche, waarbij de geprojecteerde stijging in aantal toestellen in werkelijkheid een daling is. Doorrekeningen op basis van de CBS cijfers zijn dan ook niet correct.
- 2018 - De NHK tekent samen met diverse andere branches op initiatief van Uneto VNI mee onder de Green Deal Duurzame Warmte, waarbij landelijke aandacht en samenwerking wordt bevorderd voor kwaliteit en opleiding van installateurs actief in de sector duurzame warmte.
- 2018 - De NHK geeft opdracht aan Right voor een grootschalig marktonderzoek. Aanleiding is de onjuiste CBS cijfers die voor het Kennisdocument zijn gebruikt. De uitkomst van dit onderzoek sluit aan bij het NHK vermoeden. De door CBS geprojecteerde stijging is in werkelijkheid een daling en daarnaast ook sterk anders gedifferentieerd.

Oplossingsrichtingen Platform Houtrook en Gezondheid, beleidsnotitie NHK

In het schrijven van voorjaar 2018 aan de Staatssecretaris werden door het Platform Houtrook en Gezondheid diverse oplossingsrichtingen gepresenteerd welke nader uitgewerkt dienden te worden.

Dit pakket aan oplossingsrichtingen werd, op sommige punten met een afwijkende visie op noodzaak en/of haalbaarheid, door de NHK onderschreven.

Geheel op eigen initiatief heeft de NHK de oplossingsrichtingen welke binnen haar reikwijdte liggen reeds opgenomen in haar beleid voor de komende jaren. In het overzicht hieronder is dat zichtbaar gemaakt. De groen gemerkte oplossingsrichtingen zijn door een interne gedragscode gewaarborgd in de activiteiten van alle aangesloten leden van de NHK.

Zie in de bijlage het Branche Convenant Groen Stoken, wat in februari door de NHK besturen ondertekend gaat worden.

9. PLATFORM HOUTROOK EN GEZONDHEID			
Kennis en Normering	1	Ontwikkelen meetmethode overlast	Dit voorstel wordt momenteel uitgewerkt door TNO.
	2	Handhaving mogelijk maken	
	3	Eisen max. geurconcentratie	Mogelijk relatie te leggen met de overlastmeetmethode.
	4	Stookverbod dichtbevolkt gebied	
	5	Pilots bij gemeenten	
Gedrag, Communicatie en Beleid	1	Voorlichting algemeen publiek	Dit voorstel wordt gefinancierd door lenW en uitbesteed aan MilieuCentraal. Milieucentraal verzorgt de boodschap en de aanpak. Partijen kunnen zelf aan de hand van het materiaal voorlichting ter hand nemen.
	2	Voorlichting stoker	Wordt meegenomen in het bovenstaande.
	3	Stookwaarschuwing meteo/luvo	Dit voorstel wordt in opdracht van lenW uitgewerkt door KNMI en RIVM.
	4	lokale regelgeving	
	5	Stookcursus	
Toestel en Brandstof	1	Ecodesign	Treedt per 1/1/22 inwerking. Er is geen vervroegde invoering voorzien. Wel kan link worden gelegd met de voorlichting.
	2	Rookafvoer verspreiding	
	3	Erkende installateur	
	4	Schoon en droog hout	Geen wettelijke regeling. Kan worden meegenomen in de voorlichting.
	5	Installatie keuren en vegen	Nu al onderdeel brandverzekering maar niet wettelijk verplicht. Er wordt geen verplichting voorzien.

Het NHK beleid is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

Probleemgebieden:

1. Emissies uit verbranding door lokale verwarming met houtige biomassa;
2. Houtrookoverlast;
3. Duurzaamheid van houtige biomassa staat ter discussie.

Doelstellingen verbonden aan de probleemgebieden:

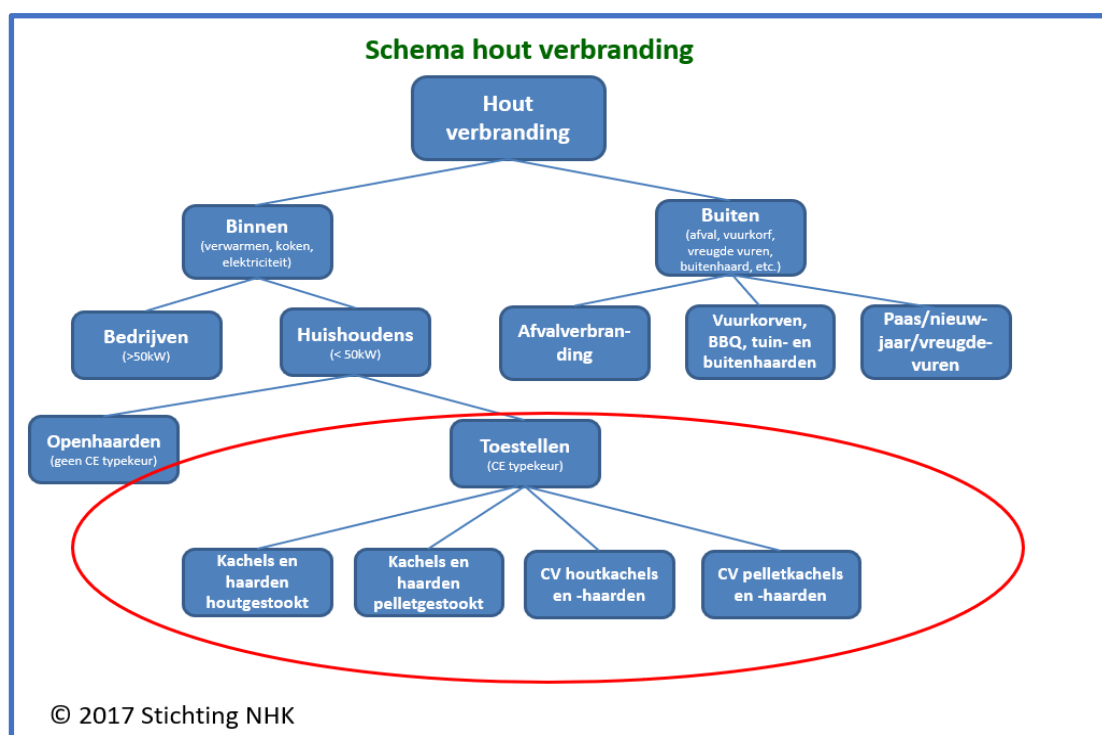
1. Een reductie van 50% in 2030 ten opzichte van de emissies welke zijn genoemd in het RVO Kennisdocument 2018;
 - a. Vanaf 1-1-2020 uitsluitend nog EcoDesign toestellen verkopen.
 - b. Samen met de overheid mogelijkheden onderzoeken om niet-EcoDesign toestellen in te ruilen.
 - c. Zie verder het Branche Convenant in de bijlage.
2. Samen met de overheid (landelijk en regionaal) een actieve inzet om overlast tegen te gaan;
 - a. Kwalitatieve installaties bevorderen is daarbij het belangrijkste uitgangspunt, samen met voorlichting en bewustwording van het bestaande contingent stokers.
 - b. Zie verder het Branche Convenant in de bijlage.
3. Samen met de overheid er naar streven dat stookhout en pellets, gebruikt in onze toestellen, in 2022 gegarandeerd duurzaam zijn.
 - a. Nader onderzoek naar herkomst van stookhout in NL is nodig, samen met een eenduidig duurzaamheidslabel.
 - b. Zie verder het Branche Convenant in de bijlage.

Overlast door houtrook is breder dan alleen houtkachels en -haarden

Houtverbranding door particulieren is onderdeel van een breed spectrum aan bronnen van overlast en hinder. Aan de ene zijde van het spectrum hebben we de vreugdevuren, afvalverbranding buiten en vuurkorven, aan de andere kant de pelletkachel (onderdeel ISDE subsidie) en de CV pelletkachels.

In het schema op pagina 2 tonen we de diversiteit aan biomassa verbranding door huishoudens. Daarbij onderscheiden wij de openhaard van de overige toestellen, welke aan (nu nog) CE keur moeten voldoen (vanaf 2022 EcoDesign).

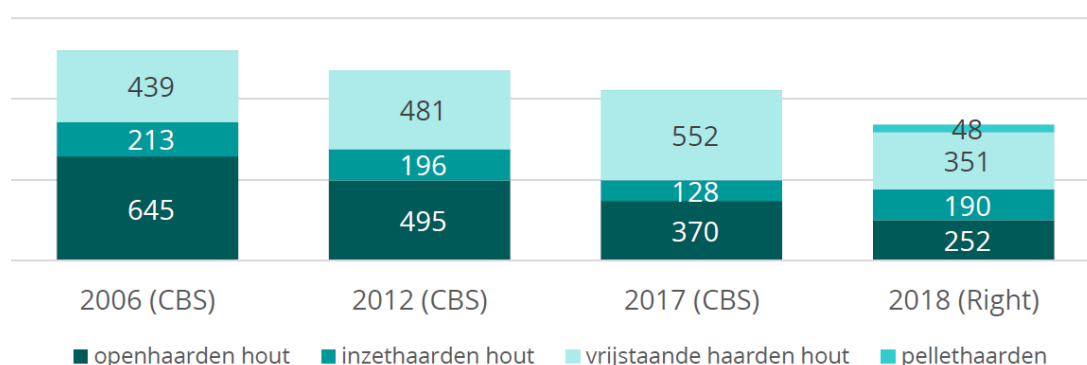
Binnen de rode ovaal bevinden zich de toestellen die binnen de werkingssfeer van de NHK vallen, in vrijwel alle gevallen toestellen die ook voor de Europese markt zijn ontwikkeld.

Cijfers en verdeling aanwezige contingent haarden en kachels in Nederland

Uit een recent (2018) onderzoek gedaan door RIGHT marktresearch te Zwolle blijkt dat sinds 2006 het aantal houtgestookte openhaarden, kachels en haarden binnenshuis met 40% is afgenomen. Met name de openhaarden zijn massaal gesaneerd (-60%) maar ook houtkachels gaan fors terug (-20%). Het enige wat toeneemt zijn de pelletkachels. Daar staan er inmiddels nu 48.000 van in Nederland, 2/3 daarvan is aangeschaft vanwege de ISDE subsidie die sinds 3 jaar van kracht is (minimaal € 500 op een toestel wat voldoet aan Ecodesign 2022 eisen).

*Figuur 2.6 Aantallen hout- en pelletgestookte (open) haarden en kachels 2006 – 2018 (x 1.000) **

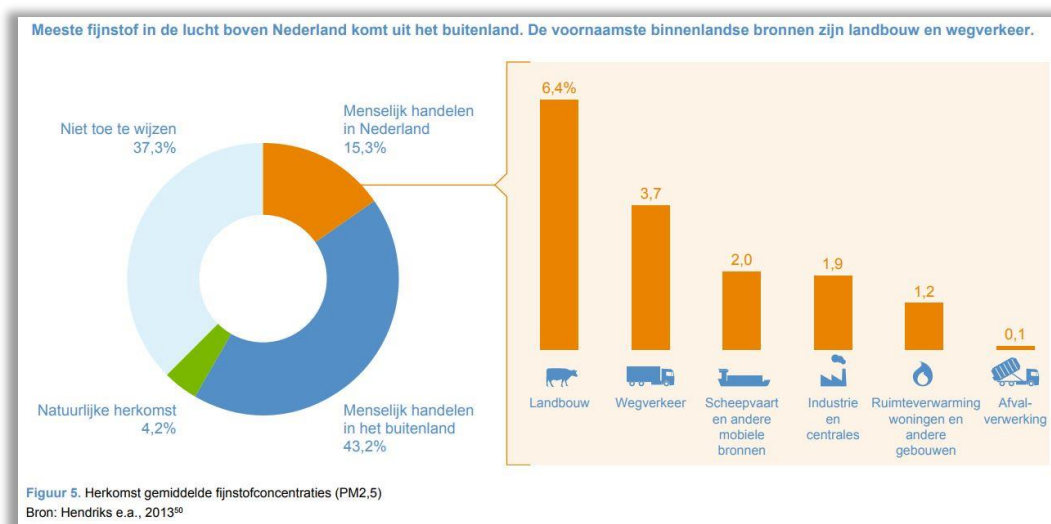

Ook blijkt uit het onderzoek dat het houtverbruik flink is gedaald. Van 4 m3 per toestel naar 2,2m3 per toestel. Dat wordt veroorzaakt doordat inefficiënte openhaarden en oude toestellen verdwijnen en (gedeeltelijk) worden vervangen door veel efficiëntere nieuwe en uiteraard ook doordat steeds meer woningen beter zijn geïsoleerd.

Een belangrijke conclusie uit het onderzoek is dat de verbeterkans vooral ligt bij de verouderde stookinstallaties (waaronder de openhaard en de verouderde inzethaard).

hout- of pelletkachel of -haard	aantal in Nederland	aantal werkelijk gebruikt afgelopen 12 maanden
open haard	398.000	252.000
inzethaard/inbouwhaard	224.000	190.000
vrijstaande kachel	380.000	351.000
pelletkachel	50.000	48.000
totaal hout- of pelletgestookt	1.052.000	841.000

Fijnstof in Nederland

Belangrijk punt in de discussie is fijnstof. Het aandeel fijnstof door houtstook is volgens het in 2018 gepresenteerde rapport van de Gezondheidsraad echter minimaal. Ruimteverwarming woningen zorgt namelijk voor slechts 1.2% van de fijnstof in Nederland, verbranding van biomassa maakt daar deel van uit. Hier ligt overigens een significante verbeterkans wanneer oude, belastende toestellen plaats maken voor gekeurde toestellen volgens EcoDesign.

Desondanks heeft de branche uitgesproken op dit punt een aanzienlijke verdere verbetering te bereiken. Daarbij heeft de branche de

Samenvatting van haalbare maatregelen:

- Bekijk houtstook niet als geheel, maar differentieer.
- Beoordeel het geheel op basis van werkelijke feiten, niet op basis van emotie. Politiek onverantwoord om op basis van emotie te acteren. Afgelopen jaren hebben wij een goed beeld gekregen van de belangen en het krachtenveld wat daar uit ontstaat. Niet in de laatste plaats bij maatschappelijke instellingen en onderzoeksbureaus.
- Ontwikkel op **kwaliteit van toestellen**, bevorder EcoDesign, de Europese norm die vanaf 2022 van kracht wordt. De branche pleit er al jaren voor om deze norm vervroegd in te voeren, de professionele branche is er klaar voor.
- Ontwikkel op **kwaliteit van installaties**, de DE-certificering op basis van RES2009/28 is op dit moment de norm. Overheden hebben vanuit de RES immers de verplichting deze kwaliteit te bevorderen! Waarvan akte. Daarnaast is handhaving door gemeenten noodzakelijk, gebaseerd op de huidige wet- en regelgeving. In veel probleemgevallen is dat volgens de NHK reeds mogelijk.
- Ontwikkel een **norm voor stookhout**, met aandacht voor herkomst en duurzaamheid.
- Ontwikkel een **gedragscode voor stokers en maak deze handhaafbaar**. Fout gedrag moet herkenbaar worden waardoor het aangepakt kan worden. Artikel 5.37 BW geeft daar mogelijkheden voor, echter moet een toetsingskader ontwikkeld worden.
- Deze gedragscode is reeds in 2000 opgenomen in het Handboek Sfeerverwarming. Sinds 2014 bestaat ook de Brancherichtlijn Houtstook, een kennisdocument waarin alle facetten

rond houtstook uitgebreid worden behandeld. Op initiatief van de branche bestaat reeds sinds 2014 een stookalert om stokers te informeren over weersinvloeden.

Voor nadere toelichting kunt u contact opnemen met:

Stichting Nederlandse Haarden- en Kachelbranche

Yvette van Minderhout - Secretariaat	0318-551260	info@stichting-nhk.nl
Benno de Groot - Voorzitter	06-46423755	bdegroot@stichting-nhk.nl
Gert Kooij - Vice Voorzitter	06-29060214	gkooij@stichting-nhk.nl
Rein Gelten - Bestuurslid	06-53300216	rgelten@stichting-nhk.nl

Bijlagen:

1. Verkorte factsheet
2. Brancherichtlijn Houtstook
3. Onderzoeksrapport Right
4. Branche Convenant Groen Stoken
 - a. Bijlage I
 - b. Bijlage II
5. Factsheet duurzaamheid en hernieuwbaarheid hout en pellets
6. Factsheet CO2 emissies houtstook in Nederland
7. Factsheet fijnstof hout en pellets